੫ ਆਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮਸਤੀ

0333CH05

ਆਓ ਅਸੀਂ ਕਰੀਏ

੧. ਅੰਮਾ ਦੀ ਰੰਗੋਲੀ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਬਿੰਦੂਆਂ ‘ਤੇ ਬਣਾਓ।

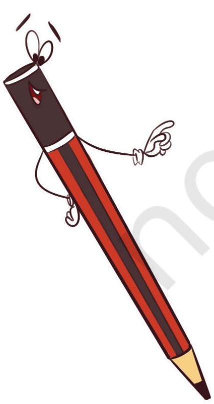

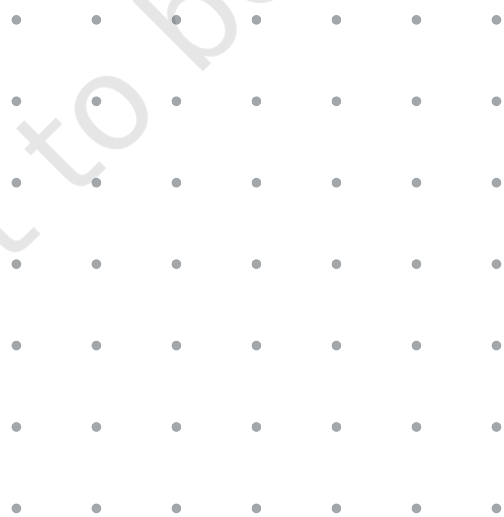

© NCERT not to be republished

੨. ਅੰਮਾ ਦੀ ਰੰਗੋਲੀ ਵਿੱਚ ਵਾਹੇ ਗਏ ਆਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ:

________________, ________________, ________________

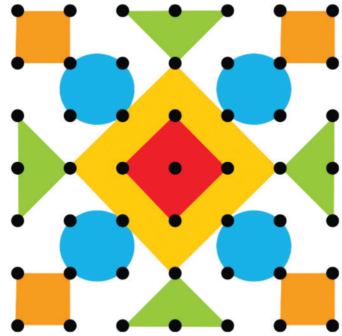

੩. ਕਿੰਨੇ ਆਕਾਰ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ

(i) ਟੇਢੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ________________

(ii) ਸਿੱਧੀਆਂ ਰੇਖਾਵਾਂ ________________

੪. ਰੰਗੋਲੀ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦਾ ਆਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੱਟਆਊਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਬਾਹਰੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਲਈ ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਰੰਗ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਬਣਾਓ।

© NCERT not to be republished

੫. ਆਕਾਰ ਕਟਆਊਟਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਹੇਠ ਦਿੱਤੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ।

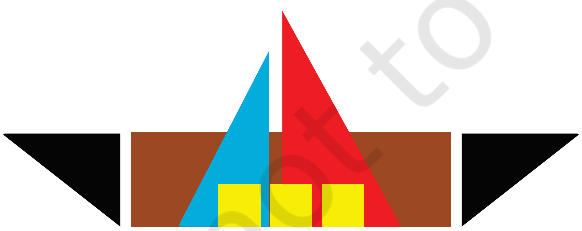

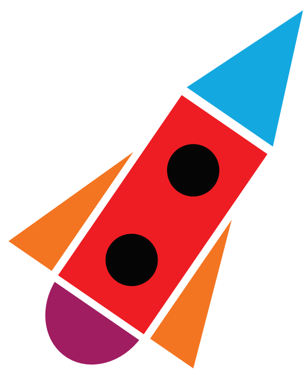

*ਅਰਲੀ ਮੈਥਮੈਟਿਕਸ ਕਿੱਟ (NCERT) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ

ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਨੋਟ: ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰਚਨਾਤਮਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਆਕਾਰ ਦੇ ਕੱਟਆਊਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋ ਰੰਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਦਿਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨ ਦਿਓ।

ਆਓ ਅਸੀਂ ਕਰੀਏ

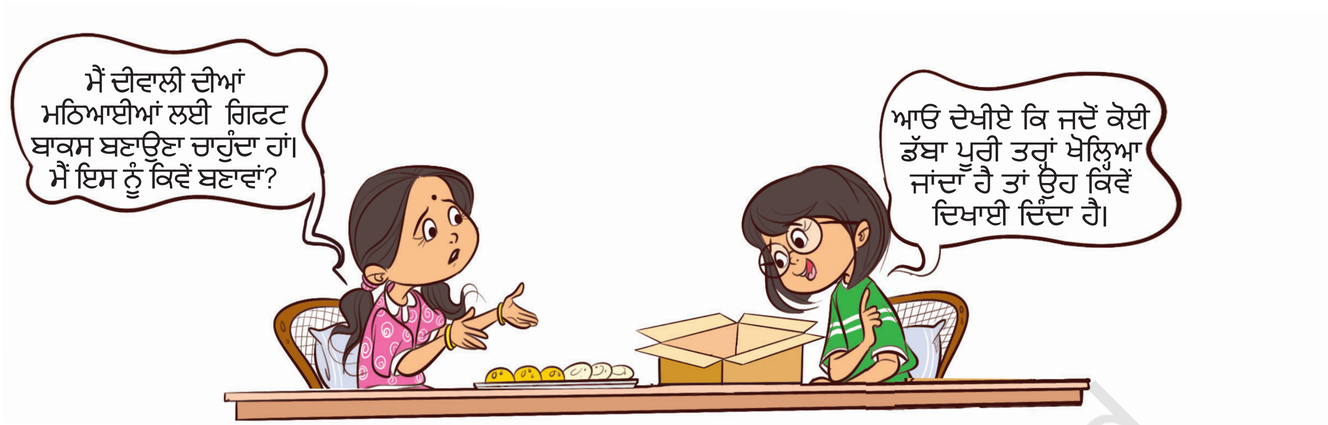

੧. ਕੁਝ ਗੱਤੇ ਦੇ ਡੱਬੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਖੋਲ੍ਹੋ। ਪੱਧਰੇ ਡੱਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜੇ ਆਕਾਰ ਦੇਖਦੇ ਹੋ?

੨. ਇੱਕ ਲਿਫਾਫਾ ਬਣਾਓ। ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਵਰਗ ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਅਤੇ ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਫੋਲਡ ਕਰੋ।

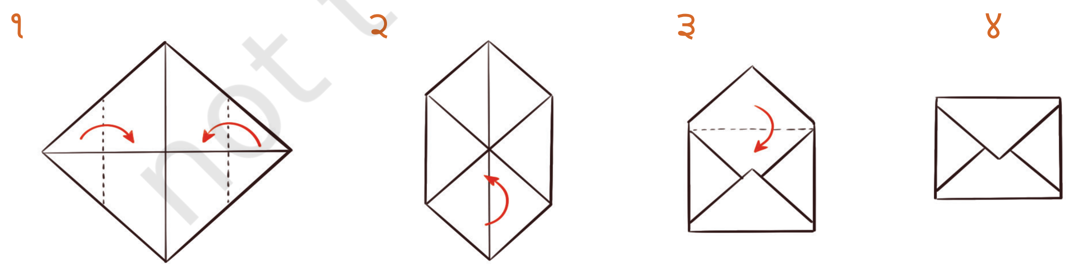

ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਨੋਟ: ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਕਸ ਖੋਲ੍ਹਣ ਅਤੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੇਖਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਕਾਰ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ ਨਾਲ ਸਿਲੰਡਰ ਅਤੇ ਕੋਨ ਬਣਾਉਣ ਦਿਓ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਊਬ ਅਤੇ ਕਿਊਬੌਇਡ ਬਣਾਉਣ ਦਿਓ।

ਬਿਸਕੁਟ ਪਕਾਉਣਾ

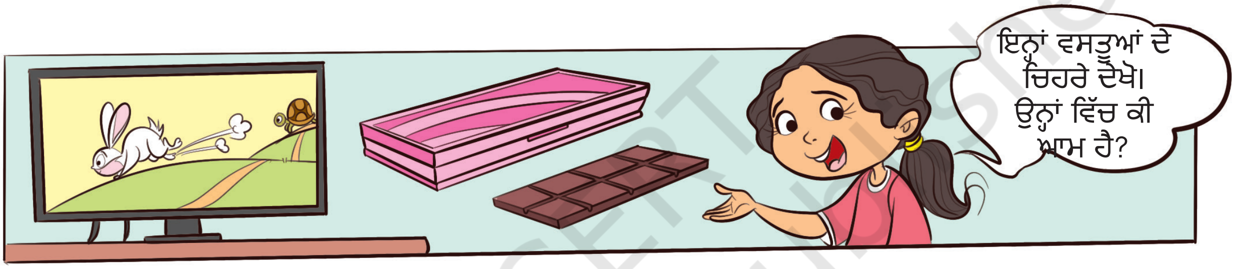

ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰ ਕਿਉਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ? ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰੋ।

ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਿੰਨ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਆਇਤਾਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

______________________, ______________________, ______________________

© NCERT not to be republished

ਆਓ ਅਸੀਂ ਕਰੀਏ

੧. ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਊਬੋਇਡਲ ਵਸਤੂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਓ।
(ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ - ਸ਼ਾਰਪਨਰ ਜਾਂ ਇਰੇਜ਼ਰ)

© NCERT not to be republished

(ੳ) ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚਿਹਰੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ? ____________

(ਅ) ਇਹ ਚਿਹਰੇ ਕਿਸ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਹਨ? ____________

(ੲ) ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਵਰਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ? ____________

(ਸ) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਘਣਾਵ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾ ਕੇ ਛੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ?
____

(ਹ) ਕੀ ਕਿਸੇ ਘਣਾਵ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਤਿਕੋਣ ਵਰਗਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ____________

(ਕ) ਘਣਾਵ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ____________ ਜਾਂ
____________ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ।

੨. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪਾਸਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਆਇਤ ਬਣਾਓ:

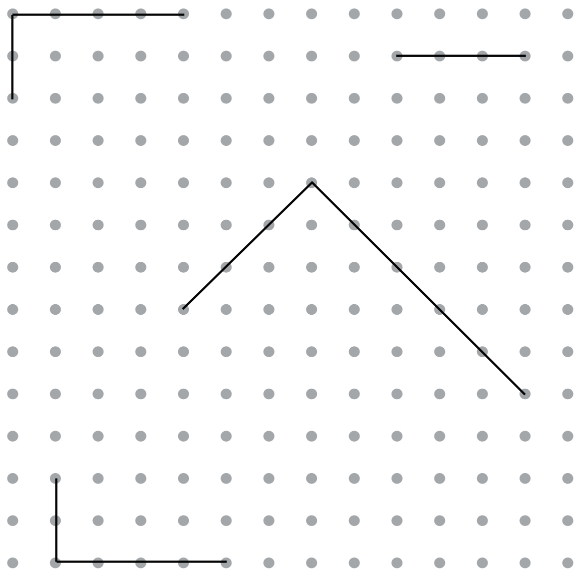

੩. ਇਸ ਛੋਟੇ ਆਇਤ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ੩ ਵੱਡੇ ਆਇਤ ਬਣਾਓ।

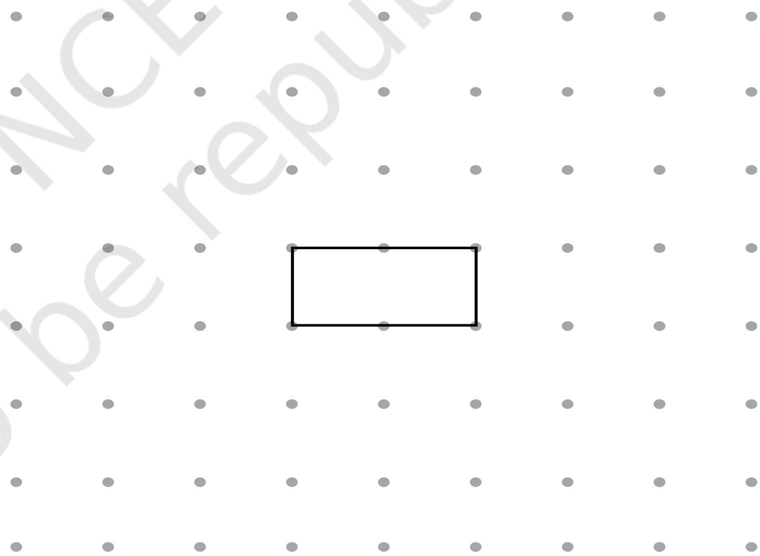

© NCERT not to be republished

ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਨੋਟ: ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ੪ ਡੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਆਇਤ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿਓ। ਦੇਖੋ ਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਆਇਤ ਦੀ ਸਹਿਜ ਭਾਵਨਾ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਆਇਤ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਿੰਦੂ ਗਰਿੱਡ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਆਇਤ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖਿੱਚਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ।

੪. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਤਸਵੀਰ ਵਿਚਲੇ ਆਇਤ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਲਿਖੋ।

____

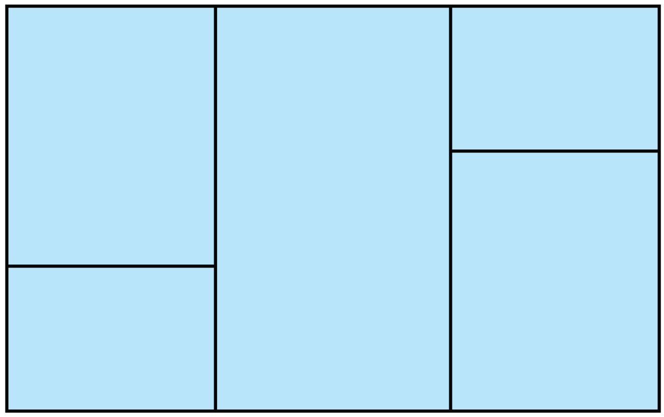

੫. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖੋ ਅਤੇ ਹੇਠਾ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿਓ।

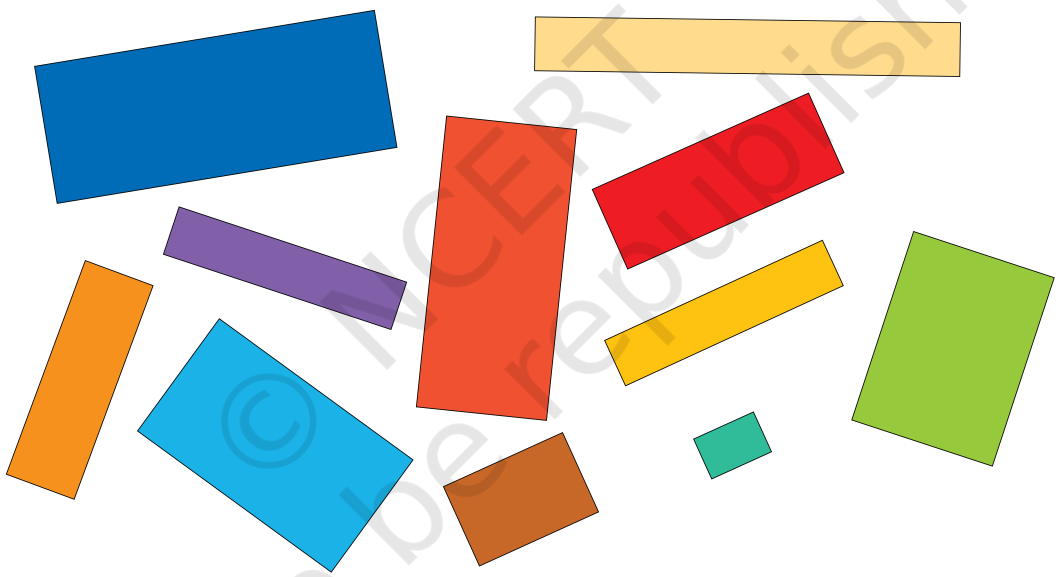

© NCERT not to be republished

(ੳ) ਇੱਕ ਆਇਤ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਪਾਸੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ? ________________

(ਅ) ਇੱਕ ਆਇਤ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਕੋਨੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ? ________________

(ੲ) ਕੀ ਇੱਕ ਆਇਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪਾਸੇ ਅਜਿਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਲੰਬਾਈ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਹੋਣ? ________________

(ਸ) ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਆਇਤ ਵਿੱਚ ਕੀ ਵੇਖਦੇ ਹੋ? ਇਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰੋ।

ਉਸੇ ਵਰਗਾ

੧. ਦੋਵਾਂ ਦੇ __________ ਪਾਸੇ ਹਨ।

੨. ਦੋਵਾਂ ਦੇ __________ ਕਿਨਾਰੇ ਹਨ।

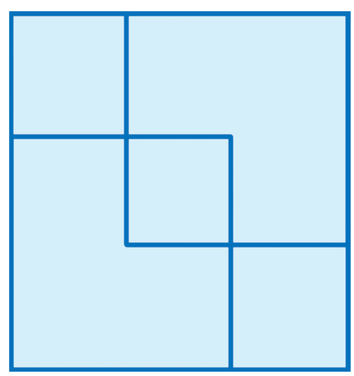

ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਡਰਾਇੰਗ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਵਰਗ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹੋ? [ ]

ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਨੋਟ: ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ੪ ਡੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਰਗ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿਓ। ਦੇਖੋ ਕਿ ਕੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਵਰਗ ਅਤੇ ਸਹੀ ਕੋਣ ਦੀ ਸਹਿਜ ਭਾਵਨਾ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੀ ਹੈ।

© NCERT not to be republished

ਆਓ ਅਸੀਂ ਕਰੀਏ

੧. ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਵਰਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਰਗ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ੨ ਹੋਰ ਵੱਡੇ ਵਰਗ ਬਣਾਓ।

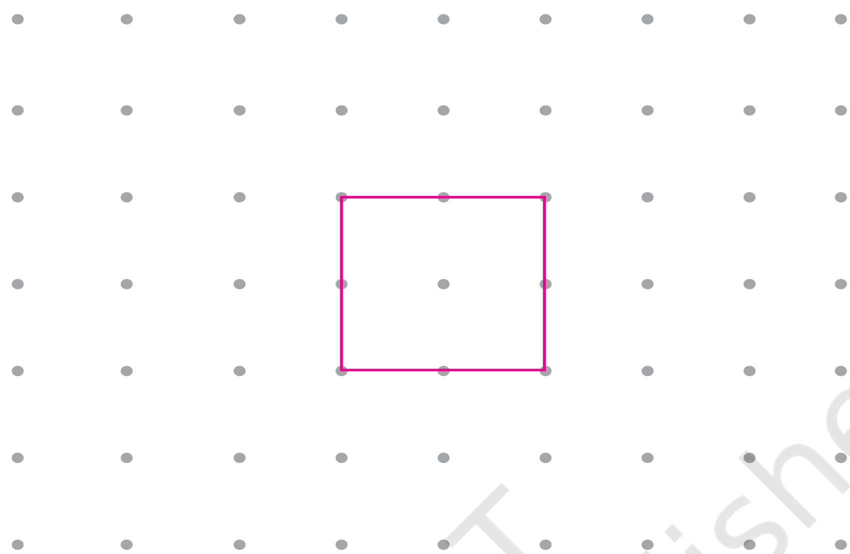

੨. ਇੱਕ ਵਰਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮਾਚਿਸ ਦੀ ਡੱਬੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਵਰਗ ਹੋਣ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਵਰਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ?

੩. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ।

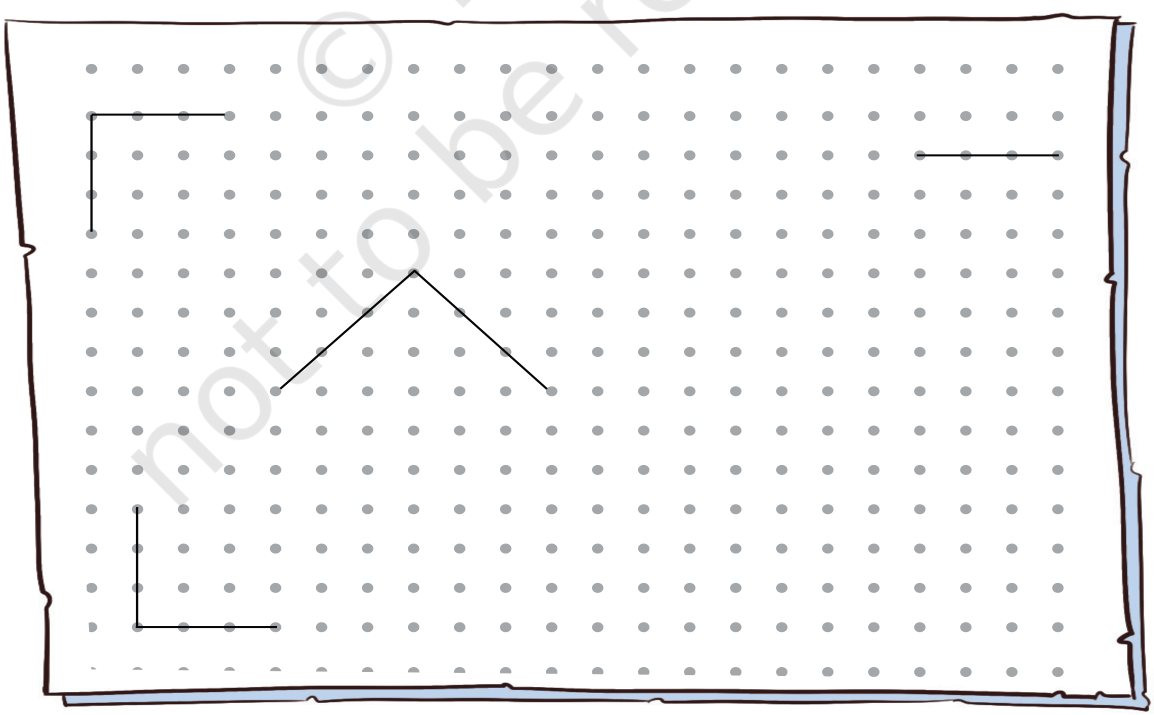

© NCERT not to be republished

੪. ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚੋਂ ਵਰਗ ਦੀਆਂ ਕਟਆਊਟਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।

ਕਿੰਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਕੇ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋ

(ੳ) ੨ ਵਰਗ

(ਅ) ੩ ਵਰਗ

(ੲ) ੪ ਵਰਗ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਿੰਦੀ (ਡਾਟ) ਗਰਿੱਡ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਓ। ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਬਿੰਦੀ (ਡਾਟ) ਗਰਿੱਡ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ

੧. ਸਹੀ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਉ ✓ ਉਹ ਆਕਾਰ ਜੋ ਆਇਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

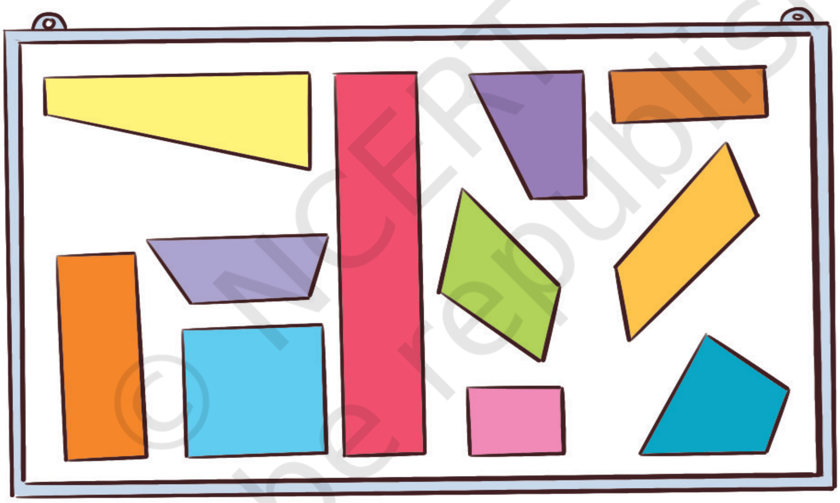

ਕਿਹੜੇ ਆਕਾਰ ਆਇਤ ਨਹੀਂ ਹਨ? ਦੱਸੋ ਕਿਉਂ।

੨. ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਵਰਗ ਸ਼ੀਟ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੋਨਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੋੜ ਸਕਦੇ ਹੋ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਵਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਨਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ?

੩. ਇੱਕ ਗੱਤੇ ਦੀ ਸ਼ੀਟ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਰਗ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਵਰਗ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਬਿੰਦੂਆਂ ਦੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਬਣਾਉ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ੪ ਤਿਕੋਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਤਿਕੋਣਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਜੋੜ ਕੇ ਜਿੰਨੇ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰ ਬਣਾਓ। ਤੁਸੀਂ ਕਿੰਨੇ ਆਕਾਰ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ?

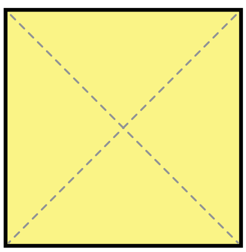

ਹੁਣ ਚਾਰ ਤਿਕੋਣਾਂ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਜੋੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ।

© NCERT not to be republished

ਵਰਗ ਦੇ ਕੋਨੇ

ਕੀ ਕਿਸੇ ਵਰਗ ਦੇ ਕੋਨੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ? ______

ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਤਾ ਹੈ?

ਕੁਝ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਉੱਪਰ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੇਖੋ।

ਕੀ ਇੱਕ ਆਇਤ ਦੇ ਕੋਨੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ?

ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਤਾ ਹੈ?

ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਉੱਪਰ ਕੁਝ ਆਇਤ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੇਖੋ।

ਕੀ ਵਰਗ ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਇਤ ਦੇ ਕੋਨੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ?

ਆਪਣੀ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਵਰਗ ਕੋਨੇ ਹਨ।

______

© NCERT not to be republished

ਆਓ ਅਸੀਂ ਕਰੀਏ

ਤੁਸੀਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੋਨਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਦੋ ਕਾਗਜ਼ ਦੀਆਂ ਪੱਟੀਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਸਕਦੇ ਹੋ।

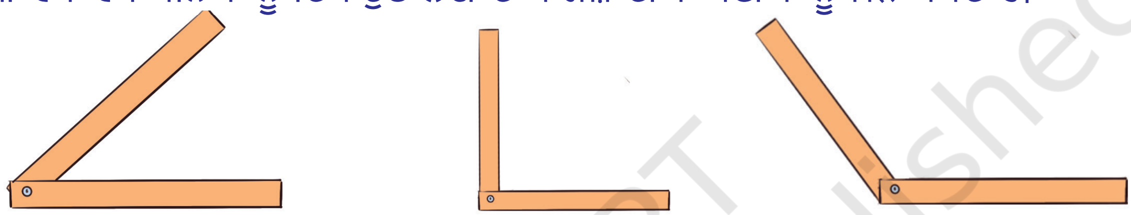

ਇੱਕ ਵਰਗ ਕੋਨੇ ਤੋਂ ਘੱਟ | ਵਰਗ ਕੋਨਾ | ਇੱਕ ਵਰਗ ਕੋਨੇ ਤੋਂ ਵੱਧ

ਇੱਕ ਵਰਗ ਕੋਨੇ, ਇੱਕ ਵਰਗ ਕੋਨੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਰਗ ਕੋਨੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਆਕਾਰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਪੱਟੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਪੱਟੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਮੇਜ਼ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਦਾ ਕੋਨੇ ਵਰਗ ਕੋਨੇ ਹਨ?

੧. ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਗ ਕੋਨਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕਰੋ।

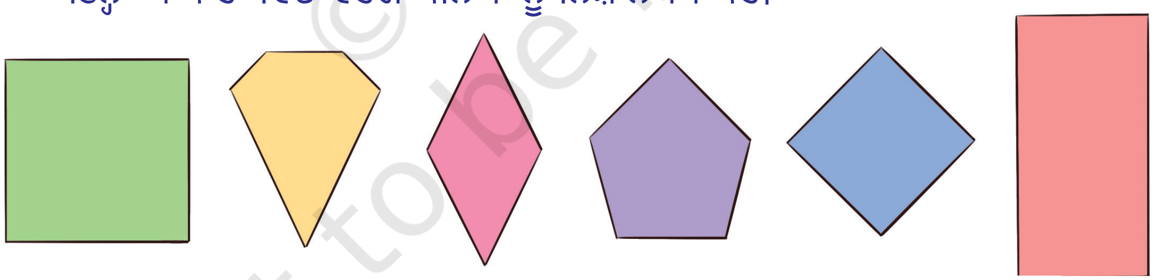

੨. ਕੁਝ ਵਰਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜੋ।
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਰਗ ਮਿਲੇ?

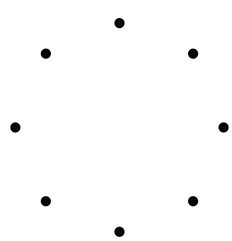

____

ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਨੋਟ: ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਰਗ ਕੋਨੇ ਵਾਲੇ ਆਕਾਰ, ਇੱਕ ਵਰਗ ਕੋਨੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਰਗ ਕੋਨੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਕਾਰ ਵਾਲੇ ਆਕਾਰ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਕੁਝ ਆਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਨੇ ਦੀਆਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿਸਮਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਮਾਚਿਸ ਦੀਆਂ ਤੀਲੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੇ ਆਕਾਰ ਬਣਾਓ।

© NCERT not to be republished

੩. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਦੇਖੋ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿਓ।

ੳ. ਕੋਨਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਗਿਣੋ ਅਤੇ ਲਿਖੋ। ______

ਅ. ਵਰਗ ਦੇ ਕੋਨਿਆਂ ਦਾ ਚੱਕਰ ਲਗਾਓ।

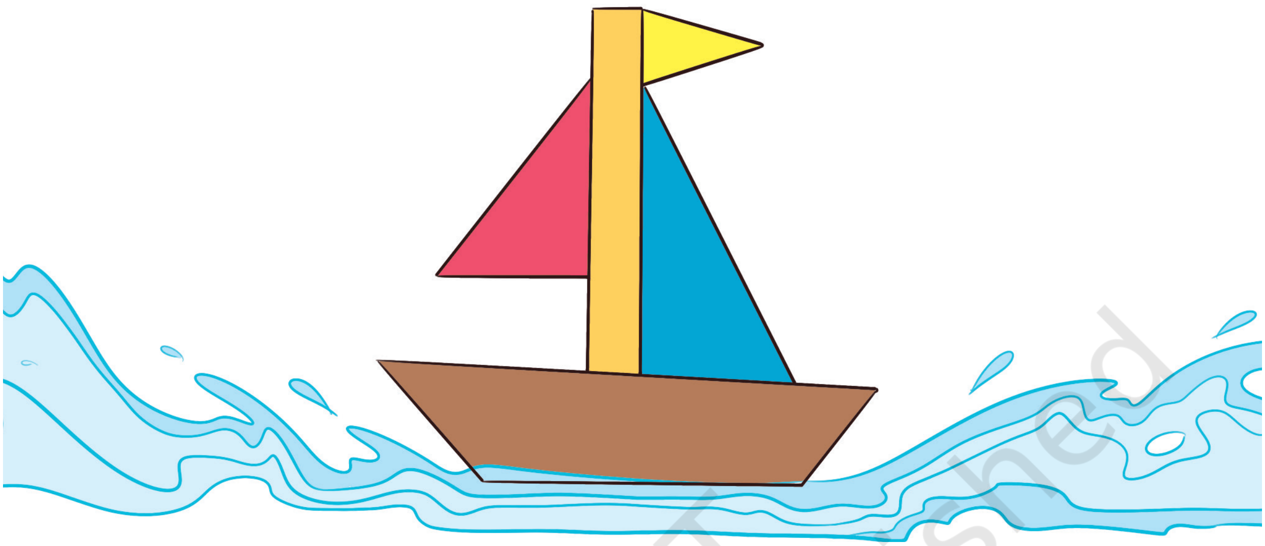

੪. ਦੋ ਵਰਗ ਕੋਨੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਚਾਰ ਵਰਗ ਕੋਨੇ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦੋ ਮਾਚਿਸ ਦੀਆਂ ਤੀਲੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਦਿਖਾਓ:

੫. ਮਰੂਗਨ ਨੇ ੧੦ ਮਾਚਿਸ ਦੀਆਂ ਤੀਲੀਆਂ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਵਰਗ ਬਣਾਏ।

ਤੁਸੀਂ ੧੨ ਮਾਚਿਸ ਦੀਆਂ ਤੀਲੀਆਂ ਨਾਲ ਕਿੰਨੇ ਵਰਗ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ?

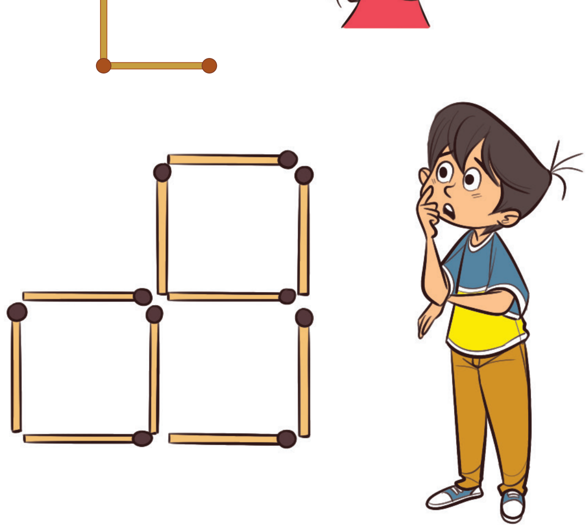

© NCERT not to be republished

ਤਿਕੋਣ - ਤਿਕੋਣ ... ਕਿੰਨੇ ਸਾਰੇ ਤਿਕੋਣ

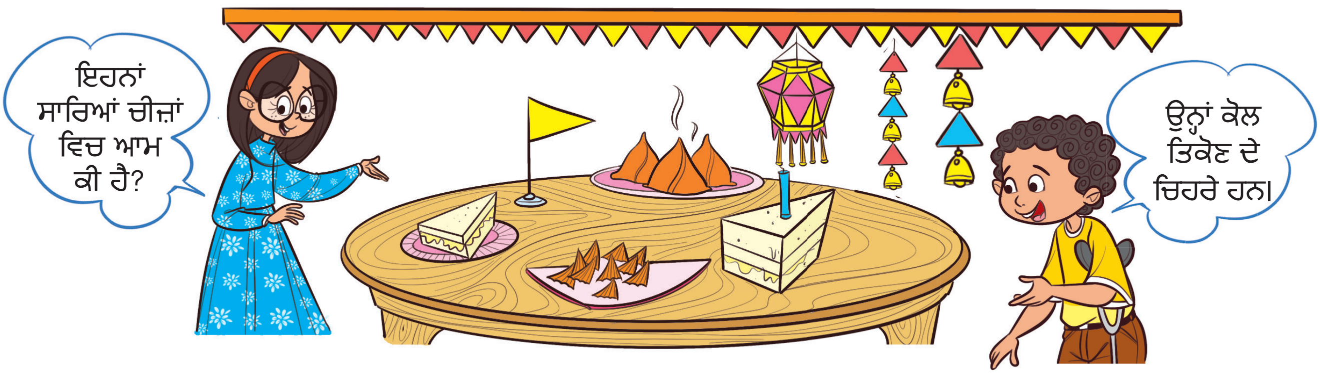

ਤਿਕੋਣ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

ਤਿਕੋਣ ਦੇ____________ ਪਾਸੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ____________ ਕੋਨੇ ਹਨ।

ਆਓ ਅਸੀਂ ਕਰੀਏ

੧. ਆਪਣੀ ਨੋਟਬੁੱਕ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਤਿਕੋਣੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇਖਦੇ ਹੋ।

੨. ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰੰਗੋਲੀ ਵਿੱਚ ਤਿਕੋਣਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰੋ।

(ੳ) 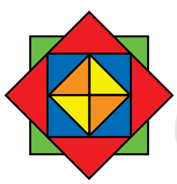

(ਅ)

____________ ____________

੩. ਇਸ ਚੱਕਰ 'ਤੇ ਬਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਕਿੰਨੇ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਤਿਕੋਣ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ?

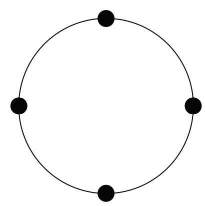

੪. ਇੱਕ ਤਿਕੋਣ ਨੂੰ ਦੋ ਤਿਕੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਲਈ ਦੋ ਮਾਚਿਸ ਦੀਆਂ ਤੀਲੀਆਂ ਨੂੰ ਹਿਲਾਓ।

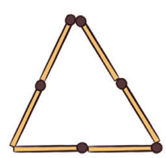

ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਨੋਟ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਤਿਕੋਣ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਗਜ਼ ਫੋਲਡਿੰਗ ਅਤੇ ਕਟਿੰਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਡੰਡਿਆਂ ਅਤੇ ਚੀਕਣੀ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਤਿਕੋਣਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

© NCERT not to be republished

ਸਰਕਸ ਦੇ ਚੱਕਰ

ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਕਰੀਏ

੧. ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਸਰਕਸ ਵਿੱਚ ਗਏ ਹੋ?

੨. ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ? ਇੱਕ ਚੱਕਰ, ਇੱਕ ਆਇਤ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ?

ਆਓ ਅਸੀਂ ਕਰੀਏ

੧. ਕੁਝ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ ਜੋ ਚੱਕਰਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਹਨ।

____

੨. ਸਰਕਸ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਰੰਗਦਾਰ ਚੱਕਰ ਬਣਾਓ।

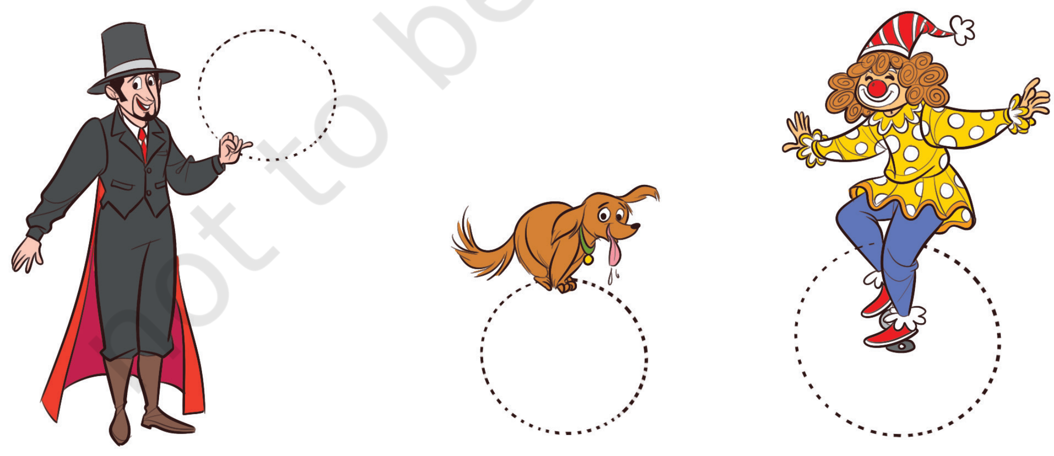

੩. ਬੋਤਲਾਂ ਦੇ ਢੱਕਣਾਂ, ਚੂੜੀਆਂ ਅਤੇ ਅੰਗੂਠੀਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾ ਕੇ ਤੁਹਾਡੀ ਨੋਟਬੁੱਕ ਵਿੱਚ ਚੱਕਰ ਬਣਾਓ।

© NCERT not to be republished

ਬੱਚੇ ਇੱਕ ਖੇਡ, ਖੇਡ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਚੱਕਰ ਇੱਕ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਖੇਡ ਖੇਡੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ? ____________

ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ ।

© NCERT not to be published

ਆਓ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਕਾਗਜ਼ ਦੀ ਪਲੇਟ ਲਈਏ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਅੱਧੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੋੜੀਏ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਕੀਤਾ।

ਉਹ ਬਿੰਦੂ ਜਿੱਥੇ ਲਾਈਨਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਚੱਕਰ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਗੋਲਾਕਾਰ ਆਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਕੁਝ ਕਠਪੁਤਲੀ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡੋ।

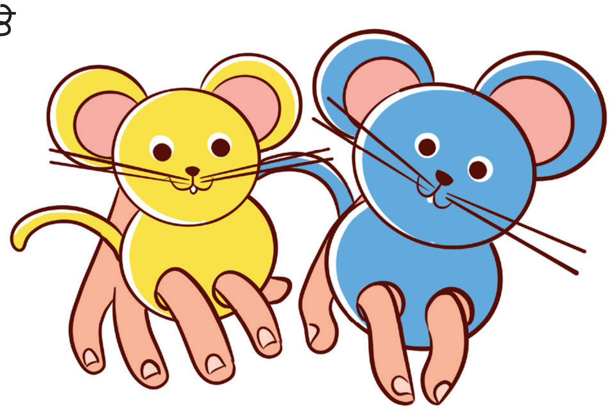

ਆਓ ਅਸੀਂ ਕਰੀਏ

੧. ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਆਕਾਰ ਨੂੰ ਦੇਖੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰੋ। ਉਚਿਤ ਸ਼ਬਦ ਤੇ ਸਹੀ ✓ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਉ।

ੳ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਨੇ ਹਨ: ਸਮਾਨ ◯ ਵੱਖਰੇ ◯

ਅ. ਪਾਸਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੈ: ਸਮਾਨ ◯ ਵੱਖਰੀ ◯

੨. ਆਕਾਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੋੜੀ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ। ਇਹਨਾਂ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ।

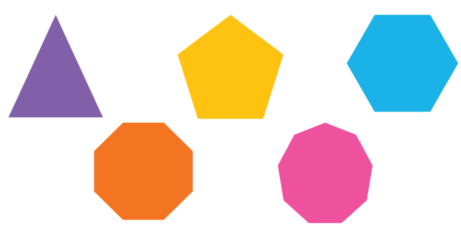

© NCERT not to be republished

੩. ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਆਇਤ ਲੱਭੋ।

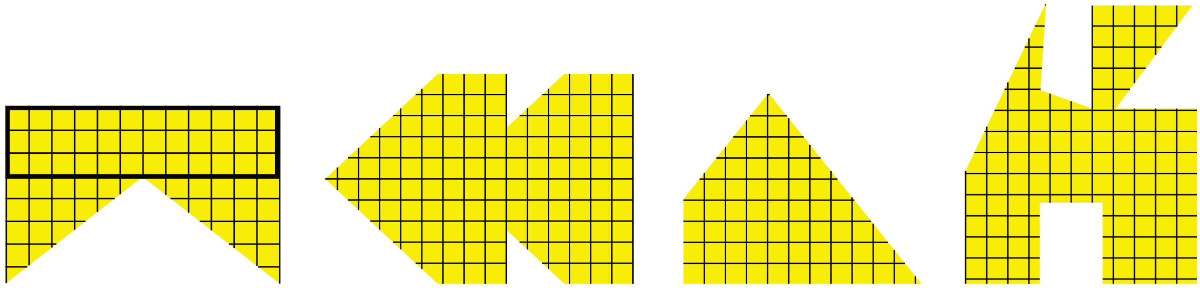

੪. ਮੈਂ ਇੱਕ ਤਿਕੋਣ ਬਣਾਈ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਤਿਕੋਣਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਤਾਰ ਬਣਾਈ।

ਇੱਥੇ ਦੂਜੇ ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਤਿਕੋਣ ਹਨ?

____

ਜੇ ਮੈਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਤਾਰ ਬਣਾਵਾਂ, ਤਾਂ
ਤੀਜੇ ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਤਿਕੋਣ ਹੋਣਗੇ?

____

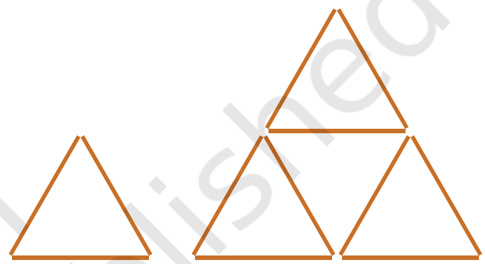

© NCERT not to be republished

੫. ਇੱਥੇ ਕੁਝ ਆਇਤ ਹਨ ਜੋ ਫਟੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿੰਨੇ ਵਰਗ ਟੁਕੜੇ ਪਾੜੇ ਗਏ ਹਨ?

____

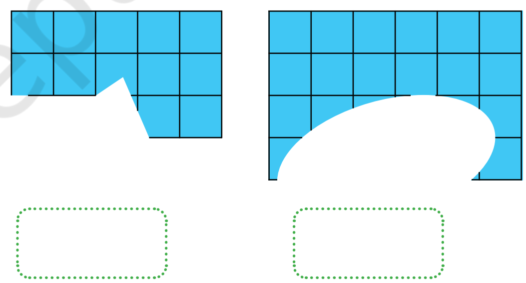

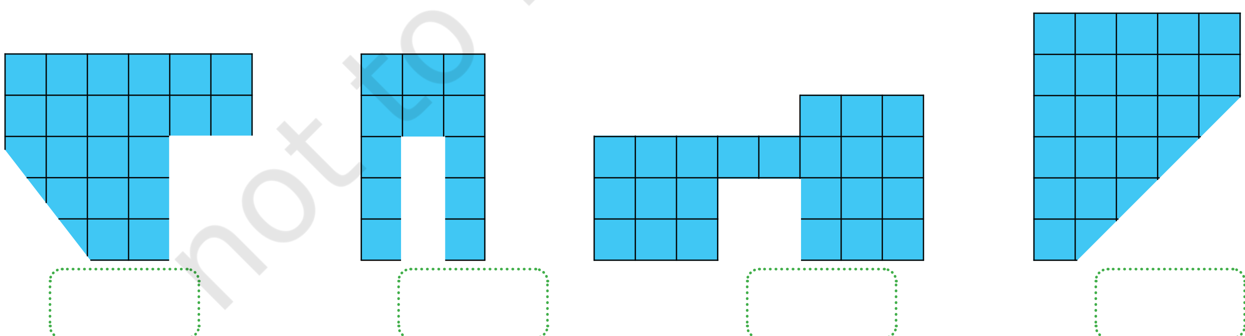

ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਨੋਟ: ਬੱਚੇ 'ਮੇਰੀ ਆਇਤ ਲੱਭੋ ਖੇਡ' ਖੇਡ ਸਕਦੇ ਹਨ:
ਬਿੰਦੂ ਪੇਪਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਬਿੰਦੂ ਪੇਪਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਆਇਤ ਦੇ ੨ ਉਲਟ ਸਿਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਕਾਰ/ਆਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

੬. ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੱਖਰੇ ਆਕਾਰ ਨੂੰ ਅਲੱਗ ਕਰੋ।

ਹਰੇਕ ਅਲੱਗ ਕਿਵੇਂ ਹੈ? ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰੋ।

੭. ਆਇਤਕਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਢੁਕਵੇਂ ਆਕਾਰਾਂ ਤੇ ਸਹੀ ✓ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਉ ਤਾਂ ਜੋ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਆਕਾਰ ਵਿਚਲੇ ਪਾੜੇ ਨੂੰ ਭਰਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

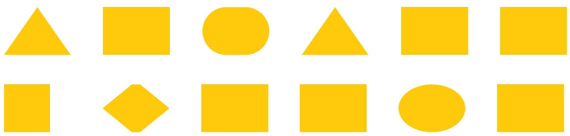

੮. ਆਕਾਰ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਤਿਕੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਲਈ ਦੋ ਲਾਈਨਾਂ ਖਿੱਚੋ।

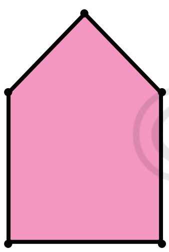

੯. ਆਕਾਰ ਨੂੰ ੩ ਤਿਕੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਲਈ ਇੱਕ ਰੇਖਾ ਖਿੱਚੋ।

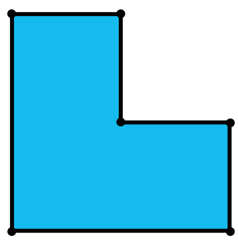

੧0. ਆਪਣੀ ਨੋਟਬੁੱਕ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ (ਕੋਣੀ ਸਥਿਤੀਆਂ) ਦੇ ਨਾਲ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਆਕਾਰ ਬਣਾਓ।

(ੳ) ਤਿਕੋਣ

(ਅ) ਆਇਤ

(ੲ) ਚੱਕਰ

(ਸ) ਹੋਰ ਆਕਾਰ

© NCERT not to be republished

ਦਰਵਾਜ਼ੇ-ਬਿੰਦੂ-ਲਾਈਨਾਂ

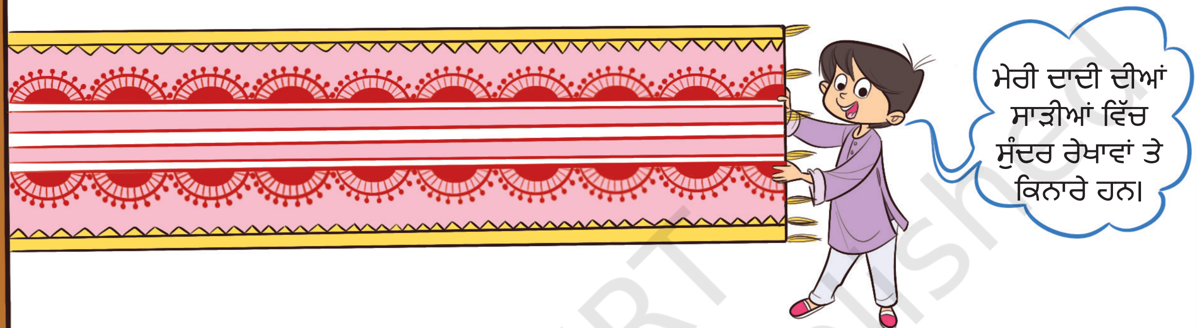

© NCERT not to be republished

ਦੋਵੇਂ ਟੇਢੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਧੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਦੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ।

ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਰੇਖਾਵਾਂ ਤੇ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖੋ।

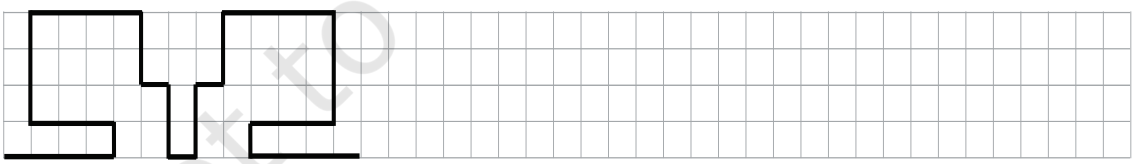

ਟੈਂਗਰਾਮ

ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਟੈਂਗਰਾਮ ਪਹੇਲੀ ਦੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਟੁਕੜਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇਹ ਆਕਾਰ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ?